

EPILEPSIE

Epilepsie je onemocnění nervového systému. Vliv dědičnosti není zatím zcela prozkoumán, přesto se ví, že existují plemena psů (i koček), která touto poruchou trpí častěji. Mezi tyto plemena patří třeba pudl, německý ovčák, ale i jezevčík. Co to znamená epilepsie? Lidově řečeno „křeče“, které vznikají nadměrným drážděním nervových buněk způsobených nadměrnými elektrickými výboji. Jde tedy o funkční poruchu mozku.

Podle projevu křečí můžeme snadno rozlišit dvě formy tohoto onemocnění. 1. Formu s částečnými projevy (tzv. parciální forma), kdy se nenormálně projevuje pouze ohraničená skupina nervových buněk. Pak na těle pacienta vidíme záškuby jednotlivých svalových skupin nebo jen nepřírozené napětí jedné končetiny, stočení a prnutí těla, nebo částečné poruchy vědomí projevující se rozšířenými zorničkami, náhlým olizováním, rozštěkáním bez příčiny, žvýkáním, přechodnou agresivitou. Tyto částečné formy mohou majiteli někdy zprvu ujít. Jsou třeba pejsci, u kterých se celý záchvat projeví odchodem do kouta, kde zůstanou strnule sedět několik minut s nepřítomným pohledem v očích a bez reakce na jakékoli podněty z okolí, poté nepřítomně zaštěkají, otřepou se a již se opět chovají zcela normálně. Bohužel častější a vážnější je 2. forma, zvaná generalizovaná, tedy celková. Záchvaty výrazně postihují celé tělo pacienta. U jezevčíků bývají tyto záchvaty spíše tonické, to znamená že převažuje nadměrné napínání a tzv. „šponování“ svalů. Podle příčiny můžeme tyto stavy dělit mezi geneticky ovlivňované, nebo získané během života, nebo vzniklé prvně úplně mimo mozek. Genetický vliv je již prokázán s predispozicí u některých linií, zvláště při vyšším stupni příbuzenské plemenitby. Je prokázáno, že spojením dvou postižených rodičů je až 100% šance na postižení jejich potomka. Bohužel samotný způsob dědičnosti ještě odhalen není a předpokládá se jich více. U jezevčíků mezi tyto geneticky predisponovatelné záchvaty patří celková tonická forma epilepsie. Typické projevy se objeví u rodičů obvykle mezi 1. – 4. rokem života, ale u potomků postižených zvířat pak dříve. První průběh nastává nejčastěji doma, třeba po probuzení, ale může to být prakticky kdykoli. Poté je klid několik dnů až měsíců a v přibližně stejné situaci se záchvat objeví znovu. S délkou onemocnění se zvyšuje četnost a někdy i délka samotného záchvatu. Epilepsii lze získat i v průběhu života, zcela bez vlivu genetické výbavy jedince. Může to být následek vrozené anatomické vady hlavičky, hydrocefalu (vodnatelnosti), proběhlého zánětu mozku hlavně virového původu (psinka), špatnou jednostrannou výživou s nedostatkem určitých vitamínů, růstem nádoru v nervovém systému, postupnou degenerací i náhlým mozkovým infarktem. Častou a zrádnou příčinou bývají i zpočátku nevinně vypadající úrazy hlavy po rvačkách nebo autoúrazech, kdy se pacient uzdraví poměrně rychle ze samotného úrazu a až za poměrně dlouhou dobu (měsíce) se objeví první příznaky epilepsie.

Stavy, které vypadají jako epilepsie mohou mít příčinu i úplně mimo mozek pacienta. Například při metabolických onemocněních, kdy nefungují játra nebo ledviny, při náhlém nedostatku některých živin v krvi, jako je glukóza nebo vápník a při otravách vznikají silné křeče velice rychle. Typický záchvat vzniká náhle a trvá několik minut, ale může proběhnout i během vteřin. Při opakovaném průběhu často majitel vysleduje souvislosti se situací a chováním zvířete těsně před záchvatem. Jako by se pes připravoval, je neklidný, začne opakovaně dělat nějaké pohyby, zaujímá nepřírozené postoje, naříká, snaží se schovat. Při celkové formě pes zcela upadne na bok, prohýbá tělo a hlavu dozadu, končetinami pohybuje jako když plave ve vzduchu, mimovolně žvýká, výrazně slintá, zorničky má rozšířené, ale pohledem nereaguje, majitele nevnímá, často bývá zcela bez vědomí. Výjimečně se může stát, že nadměrné elektrické výboje v mozku neustávají, pacient se postupně vyčerpává, zastavuje se dýchání, zvyšuje teplota, odumírají nervové buňky a hrozí přímý kolaps a smrt pacienta. Po záchvatech bývá opět typické podobné zotavování z nich. Trvá to několik minut, po těžším průběhu, nebo u starších pejsků i několik hodin. Nepočítali-li se již během záchvatu, obvykle se jim to brzy stane (někdy se bez vůle i pokálí). Jsou velmi unavení, takže na nějaký čas usnou, a pokud ne, tak jsou zmatení, dezorientovaní, jakoby dočasně slepí nebo hluchí. Z prožité námahy mají náhle hlad a žízeň. I přes poměrně nehezky vypadající záchvat patří epilepsie mezi onemocnění, která lze po správné diagnóze a svědomitém přístupu majitele poměrně spolehlivě řešit. Není to onemocnění vyléčitelné, ale existují léky, jejichž pravidelným, většinou doživotním podáváním zajistí majitel pejskovi plnohodnotný život. Je vhodné navštívit veterináře již po prvním proběhlém záchvatu a poctivě mu popsat nejen samotný průběh záchvatu, ale i vše, na co se bez zdánlivé souvislosti s případem bude ptát. Prvním bodem bude totiž snaha o rozlišení, jedná-li se skutečně o stav epilepsie, nebo jinou

nebezpečnou příčinu křečí. Nebude-li se veterinárnímu lékaři zdát popis příliš jasný, čeká kromě základního vyšetření pejska odběr krve a rentgenové snímky. Bude-li stanovena diagnóza epilepsie, určí se pejskovi vhodný lék (tabletky), který majitel pravidelně podává a nesmí svévolně měnit ani vynechat, protože by hrozilo akutní nebezpečí těžko zvládnutelného záchvatu. Každá změna musí být nejprve konzultována s veterinářem, někdy se totiž v počátku dávka i léky musí ještě trochu upravovat kvůli nadměrné spavosti pacientů v prvním období podávání, a naopak s průběhem nemoci časem trochu zvyšovat nebo zkombinovat léky jinak, a to vždy určí odborník. A jak se chovat k domácímu epileptikovi? Vypozorujeme-li, co vlastním záchvatům předchází, snažíme se takovým situacím předcházet (omezit nadměrné vydráždění nervové tkáně pejska). Snažíme se chovat klidně a vlídně, když záchvat vypukne, odvést pryč jiná zvířata a členy domácnosti a nechat pacienta v klidu. Hlazení a držení nemá příliš smyslu a ještě Vás může pejsek nechtěně pokousat. Za nic co se stane během a po záchvatu nesmíme samozřejmě trestat. Po záchvatu umožníme odpočinek, případně cokoliv, co si pejsek naznačí. Budeme-li poctivě užívat léky, zažijeme takových stavů minimum. Jde-li o fenu, je rozumné zvážit, zda zatěžovat její organismus březostí a najdeme-li navíc tuto nemoc ještě v příbuzenstvu, neměli bychom již množit nikoho z tohoto příbuzenstva.

MVDr. Zuzana Jiráčková